

gimi območji (Rusija, Turkestan, Perzija, Indija itd.). Dr. Kunsta je k temu primerjanju privedla hipoteza prof. dr. R. von Heine-Gelderna o razširjenosti oblik neolitiko-megalitske kulture v Indoneziji, ki jih je mogoče ugotoviti tudi na Balkanu. Ta medsebojna povezanost pa je lahko tudi posledica kasnejših pontskih selitev okoli leta 800 pred n. št.

Mnogo podobnosti med Balkanom in Indonezijo je dr. Kunst našel v pevskem raznoglasju kot so »sekundne« in »unison« diafonije, pomuda (ležeči ton), ojkanje itd., dalje razna zvočila in glasbila (idiochordi, dvojnice, diple itd.) ter odprti krog plesov. Čeprav je Kunstovo težišče v zvočnih in gibnih pojavih folklorne, pa posega tudi na druga področja duhovne kulture z raznimi stilizacijami in upodobitvami na tkaninah ter na kamnitih in lesenih plastikah in skulpturah (človek, ptiči, življenjsko drevo, sončni simbol, konj nosilec duše, kače, klapouhe živali itd.). Končno primerja tudi slovensko »gambelo« in celo kozolec s podobnimi orientalskimi pojavi.

Od slovenskih zvočil omenja koruzni idiochord, ki ga po V. R. Dordeviču imenuje »gingara« ali »dječje guslice«, medtem ko ne navaja slovenskih nazivov (n. pr. siršče, otroške goslice itd.). Za piskalo iz zvitega lubja, ki ga podaja s sliko belokranjskega piskača, pa rabi celo bosenski izraz »borija« namesto slovenskega (n. pr. roh, tul, troba itd.).

Vendar je Kunstova študija pomemben doprinos k etnologiji in njeni okrepitvi kot pomožne vede za primerjalno glasboslovje pri proučevanju glasbene kulture v prazgodovini.

Radoslav Hrovatin

Bericht über den Allgemeinen volkskundlichen Kongress (7. Deutscher Volkskundetag) des Verbandes deutscher Vereine für Volkskunde in Jugenheim 28. bis 31. März 1951. Stuttgart 1952. Str. 96.

V navedeni knjižici so objavljena v skrajšani obliki predavanja in poročila z občega etnografskega kongresa v Nemčiji leta 1951, le predavanje W. Wiore je objavljeno v celoti. Po glavnih predavanjih (W. Wiora, Položaj etnografije v krogu duhovnih znanosti; V. Geramb, O W. H. Riehl; E. Hubatschek, Iz življenja tirolskih gorskih kmetov, itd.) so nemški etnografi na tem kongresu obravnavali posamezna vprašanja v devetih sekcijah: sekcija 1 — organizacija, delovna poročila institutov itd.; sekcija 2 — pesem, glasba in ples; sekcija 3 — pripovedke, pravljice in uganke; sekcija 4 — narečje in imenoslovje; sekcija 5 — verska etnografija, ljudsko verovanje, šege in običaji; sekcija 6 — zgodovinska etnografija in ljudske igre; sekcija 7 — predmetna etnografija in muzeji; sekcija 8 — raziskovanje hiše; sekcija 9 — znanost in praksa, sociografija, etnografija iz domovine pregnanih.

Pozdravni in otvoritveni govor, pa tudi posamezna predavanja in referati so za nas v marsikaterem pogledu zelo poučni. Seznanjajo nas n. pr. z novim pojmovanjem etnografske znanosti v Nemčiji, in razveseljivo je, da je to pojmovanje precej drugačno, kakor smo ga imeli priliko spoznavati v dobi hitlerjevskega nacističnega režima. Nič več ni slišati posredno ali neposredno o kakšni superiornosti nemške ljudske kulture ali o čem podobnem; nemški etnografi so se z njihovo prosvetno oblastjo povzpeli celo do tolikšne objektivnosti in resnicoljubnosti, da so na kongresu odkrito obračunali z marsikaterim zmotnim in krivičnim stališčem iz preteklih let. Naj omenimo predvsem Ericha Hochstetterja, zastopnika ministrstva za bogočastje, ki je v svojem pozdravnem govoru med drugim poudaril, da mora odpasti predsodek, češ da etnografija zožuje pogled navzven in da je ona orodje nekega ozko mislečega nacionalizma. Dejal je, da pravilno izvajana etnografija ustvarja prav nasprotno; ona zbuja in krepi spoštovanje do druge narodnosti, razen tega pa odkriva vezi, ki povezujejo narode v večjo skupnost. Tudi etnograf Helmut Dölker je v svojem otvoritvenem govoru spregovoril o delu, ki danes ni več v nacionalistični ožini. Erich Seemann, raziskovalec nemške ljudske pesmi, pa v svojem poročilu »Motiv o vrnitvi moža iz tujine« zavrača domneve, da bi

bili kočevski Nemci pesem s tem motivom prinesli iz svoje nekdanje nemške domovine, kot zmotne, ter ugotavlja, da so Kočevarji to pesem prevzeli od svojih slovanskih sosedov v štirih variantah. Pri tem upošteva Seemann le srbsko-hrvatske pesmi, pa naj zato na tem mestu opozorimo, da poznamo tudi Slovenski pesem s tem motivom. Zapisana je bila v Prekmurju, objavljena pa v Štrekljevih Slov. narodnih pesmih (I. zv., št. 215, Mož se vrne na ženino svatovščino). O pesmi z motivom o moževi vrnitvi na ženino svatbo je pri nas že razpravljala prof. Ivan Grafenauer, ki je ob tej priliki še pred Seemannom zavrnil trditve nemškega folklorista Johna Meierja, da je ta pesem germanškega izvora in njene slovensko-hrvatske variante izposojene od Nemcev (prim. Iv. Grafenauer, Lepa Vida, Ljubljana 1945, str. 225—227). Pred nekaj leti pa je bila zapisana v Rečici ob Savinji na Štajerskem pravljičica (ostalina pesmi) o Kralju Matjažu, ki jo moramo šteti tudi kot varianto k baladni pesmi o vrnitvi moža na ženino svatovščino (prim. Ivan Grafenauer, Slovenske pripovedke o Kralju Matjažu, Ljubljana 1951, str. 22—26, 235—239).

Toliko na kratko o poročilu o občem etnografskem kongresu v Nemčiji leta 1951. O razni etnografski problematiki, ki se je obravnavala na kongresu, pa bi kazalo o priliki spregovoriti v posebni razpravi skupno s podobnimi vprašanji od drugod po svetu.

Boris Orel

Adolf Mais, Völkerkunde, Volkskunde, Urgeschichte und Anthropologie in den Museen Österreichs. Mitteilungsblatt der Museen Österreichs. Ergänzungsheft Nr. 1. Wien 1952. 8°. 64 str.

Za četrti mednarodni kongres antropologov in etnologov je izšla priloga glasila avstrijskih muzejev, da pouči kongresiste o nastanku in vsebini etnoloških, etnografskih, prazgodovinskih in antropoloških zbirk v avstrijskih muzejih. To je gradivo o znanstveni skupini, ki je nastala pod svetovnimi študijskimi pogledi Dunaja v drugi polovici XIX. stoletja, se polagoma specializirala na Avstro-Ogrsko in Evropo, dokler se ni končno omejila na Avstrijo. V zvezi s tem obsegajo osrednji dunajski muzeji primerjalno gradivo Prekmorja, Evrope in Avstrije, deželni muzeji pokrajinsko enotnega, krajevni muzeji pa imajo v največji meri, in to zlasti s spomeniški muzeji (Heimathäuser) konservatorski značaj. Deželne in krajevne muzeje pogosto vežejo enotne delovne akcije, osrednji muzeji pa vzdržujejo zveze z ustreznimi inozemskimi znanstvenimi panogami. Prilogo zaključujejo življenjepisi aktivnih znanstvenih muzejskih nameščencev.

Franjo Baš

Leopold Schmidt, Geschichte der österreichischen Volkskunde. Wien 1951. 8°. 207 strani.

Avtor misli s pojmom avstrijske etnografije nemške etnografske objave in zbirke v času Avstro-Ogrske in Avstrije, s pojmom etnografije pa znanost o življenju izročil, ki ga obravnava v njegovi biti (Sein) v nasprotju z zgodovino, ki proučuje življenje v razvoju in nastajanju. V obsegu etnografije združuje izročilo vseh razredov ter izhaja pri etnografski delovni metodi iz Spamerjevega naziranja o etnografiji kot zgodovinski znanosti s psihološko smotrnostjo. V zgodovini avstrijske etnografije podaja in vrednoti posamezne dobe etnografske dejavnosti (I. humanizem in renesansa; II. barok in racionalizem; III. rokoko in prosvetljenstvo; IV. empire in centralizem; V. biedermeier in romantika; VI. pozitivizem in liberalizem; VII. nova romantika in nacionalizem; historizem in stvarnost) na temelju delovne metode in stvarne vsebine s posebnim namenom, da rehabilitira avstrijsko etnografijo, ki je z novo romantiko in nacionalizmom zašla marsikje na stranpota. Vloge historičnega materializma v avstrijski etnografiji posebej ne načinja. Delo koristno zaključujejo številni seznanji strokovnih objav, ki so značilne za posamezne dobe ter obsežni osebni krajevni in stvarni registri.

Franjo Baš